

STRATEGI 2023–2030

Universitetsbiblioteket

UNIVERSITETET I BERGEN

TIDSLINJE	4
INNLEDNING	6
VISJON	7
SAMLINGER	9
FORSKNING	10
UTDANNING	13
FORMIDLING	17
ORGANISASJON	19

TIDSLINJE

AMOR LIBRORUM NOS UNIT

1825 Bergens museum blir opprettet. Museet starter innsamling av gamle pergamenter, bøker, manuskript og kart som kan være nyttige «for oppnaelse af foreningens øiemed». Samlingene finnes i dag ved Universitetsbibliotekets (UBs) Manuskripts- og librarsamling.

1850 Bibliotek katalogen. Bergens museums første bibliotek katalog ferdigstilles av cand. theol. Andreas Grønning, som også er første bibliotekansatte året etter.

1898 Bibliotek lokaler. Biblioteket flytter inn i moderne bibliotek lokaler i den nyoppførte sørfløyen i Bergens museum.

1946 Fra museums- til universitetsbibliotek. Den 9. april 1946 gjøres det et vedtak om opprettelsen av Universitetet i Bergen. Samme år gjøres også vedtak om at Bergens museums bibliotek skal bli universitetsbibliotek. Hallvard S. Bakken ansettes som biblioteksjef.

1961 Nytt Universitetsbibliotek. Den 1. september 1961 flytter UB, med 400 000 bøker, ut av Bergens museum og inn i nytt bygg i Haakon Sheteligs plass 7.

1967 Billedsamlingen. Billedsamlingen blir opprettet i 1967. Samlingen er vokst frem av innsamlingsarbeidet til fotopionérene Susanne Bonge og Ragna Solli.

1970 Fakultetsbibliotekene. Det første fakultetsbiblioteket – det medisinske – flytter inn i paviljongen på Haukeland sykehus. Deretter følger opprettelse av bibliotek knyttet til hvert fakultet.

1983 Det digitale bibliotekets fødsel. Den elektroniske bibliotek katalogen Bibsys tas i bruk som katalogverktøy.

2003 Den digitale katalogen. UBs bok- og tidsskriftsamlinger er digitalt tilgjengelig i Bibsys. 1,1 millioner bibliotek kort er nå konvertert fra papir til data.

2005 Universitetsbibliotekets hovedbibliotek. Det gamle hovedbiblioteket på Haakon Sheteligs plass 7 er nå ombygd til et moderne fakultetsbibliotek og lærings senter for humaniorafagene.

2012 Marcus-portalen. Bibliotekets spesialsamlingsportal for bilder, antikvariske boksamlinger, kart, arkiver og diplomer Marcus.uib.no tas i bruk.

2015 Skeivt arkiv. Det nasjonale kunnskapssenteret og arkivet for skeiv historie opprettes og plasseres ved Universitetsbiblioteket i Bergen.

2016 Språksamlingene. De nasjonale språksamlingene, og arbeidet med de norske ordbøkene, overføres fra Universitetet i Oslo til Universitetet i Bergen.

2018 En levende campus. Universitetsbiblioteket har 900 000 besøkende.

2021 Det åpne biblioteket. Universitetsbiblioteket skaper en trygg læringsarena og møteplass under koronapandemiårene.

2023 Det digitale biblioteket. Universitetsbiblioteket passerer 4 000 000 visninger av elektroniske bibliotekressurser.

Diplom datert 25. februar 1457. Berge. (Strandebarn, Hordaland).

UB Bergens diplomsamling

UB Bergen har sannsynligvis Norges nest største diplomsamling. Dette er rettslige aktstykker som er utferdiget etter bestemte regler, og vanligvis datert til middelalderen. Den opprinnelige grunnstammen i UB Bergens diplomsamling er skrevet før 1570 og publisert i det store verket *Diplomatarium Norvegicum*. UB Bergen har imidlertid også valgt å samle rettslige aktstykker etter 1570 i Diplomsamlingen. Samlingen inneholder derfor også dokumenter fra det 16. samt dokumenter fra det 17. og 18. århundre.

Samlingen inneholder først og fremst eiendomsdokumenter: grunnbrev, skjøter, skiftepapirer og kontrakter, men også andre tema er representert. Diplommaterialet er et viktig kildemateriale for historikere som arbeider med senmiddelalderen og tidlig moderne tid for Vestlandet, da dette er en periode da kildetilfanget for en stor del er ganske begrenset.

INNLEDNING

Universitetsbiblioteket ved Universitetet i Bergen (UiB) er et forskningsbibliotek for universitetets ansatte, studenter og for allmennheten. Et fremragende bibliotek er en av forutsetningene for et universitets faglige kvalitet. Universitetsbiblioteket i Bergens rikholdige samlinger og brede bibliotek- og disiplin faglige sammensetning er bærebjelken i våre tjenester. Universitetsbibliotekets strategi og verdier er forankret i UiBs strategi for 2023–2030, «Kunnskap som former samfunnet».

Samfunnet står overfor store endringer i hvordan kunnskap utvikles, tilegnes og oppfattes. Det er krevende å navigere i mengden av tilgjengelige kunnskapskilder. Kunstig intelligens har bidratt til å berike informasjonsflyten, men skaper samtidig et forsterket behov for kritisk og kompetent manøvrering i kunnskapsuniverset. Universitetsbiblioteket skal være i stand til å komme disse utfordringene i møte, og samtidig dra nytte av mulighetene som den digitale utviklingen byr på. Med våre bibliotek tjenester har vi som mål å ruste UiBs ansatte, studenter og øvrige brukere med forståelse, kompetanse og ferdigheter som varer livet ut. Sentralt i vår tjenesteutvikling er brukerdiallog og samarbeid på tvers av UiBs enheter og sektorer nasjonalt og internasjonalt.

Vi støtter opp under UiBs mål om en demokratisk og bærekraftig samfunnsutvikling ved å gi tilgang til kunnskap. For Universitetsbiblioteket betyr bærekraft også at vi tar vare på kunnskap over tid. En kjerneoppgave er å formidle Universitetsbibliotekets kulturhistoriske samlinger som en del av samfunnets kulturarv.

Økt bruk av digitale kommunikasjons- og læringsplattformer har endret hverdagen for studenter og ansatte ved universitetet. Samtidig har denne endringen tydeliggjort viktigheten av fysiske møteplasser. Med sin beliggenhet i hjertet av campus er Universitetsbiblioteket et tilgjengelig og imøtekommende sted. Det er en innbydende arena for studentfelleskap, varierte læringsaktiviteter og forskningsformidling. Gjennom vår formidlingsaktivitet bidrar vi til kunnskapsbasert samfunnsdiallog og livslang læring.

VISJON

Universitetsbiblioteket i Bergen skal være et fremragende europeisk universitetsbibliotek for UiBs ansatte, studenter og for allmennheten. Vi skal bidra til å fremme forskning, undervisning og læring av høy kvalitet. Vi skal synliggjøre og ta vare på kunnskap over tid. Vi skal være en drivende kraft i formidling av UiBs forskning og kulturarv. Som hjertet på campus skal vi være en levende, attraktiv og inkluderende faglig og sosial arena.

SAMLINGER

Universitetsbiblioteket gir universitetets ansatte og studenter tilgang til alt fra de nyeste vitenskapelige publikasjoner til eldre kulturhistoriske samlinger. Samlingene består av digitale bøker og tidsskrift, fag- og skjønnlitterære boksamlinger, audiovisuelt materiale, arkiv, antikvariske bøker, manuskripter, kart, fotografier og faghistorisk kilde-materiale. Gjennom sine rikholdige faghistoriske samlinger er Universitetsbiblioteket en viktig del av UiBs vitenskapelige hukommelse.

Universitetsbiblioteket forvalter store og unike kulturhistoriske samlinger av nasjonal og internasjonal betydning. Flere av disse står både på den norske og den internasjonale UNESCO-dokumentarvlisten. I tillegg har Skeivt arkiv nasjonalt ansvar for skeiv historie, og Språksamlingene er en sentral ressurs for å ivareta og utvikle det norske språket.

Vi jobber kontinuerlig med å utvikle og tilpasse verktøy og teknologier for å forbedre formidling, tilgjengeliggjøring og gjenfinning av materialet i samlingene.

Visjon

Universitetsbiblioteket skal utvikle, forvalte og bevare et mangfold av samlinger av høy kvalitet som er relevante for forskning, utdanning, kunstnerisk utviklingsarbeid og formidling. Vi skal synliggjøre den unike kulturarven vi forvalter. Universitetsbiblioteket skal gi alle effektiv og universelt utformet tilgang til vitenskapelig materiale.

Vi skal

- sikre tilgjengeliggjøring og gjenfinning av våre samlinger for forskning, utdanning og formidling
- sikre en faglig relevant og bærekraftig samlingsutvikling i dialog med ansatte, studenter, og samarbeidende institusjoner
- utvikle effektive og sikre systemer og arbeidsprosesser for metadataproduksjon av god kvalitet som bidrar til økt synliggjøring og bruk av våre samlinger
- styrke infrastrukturen for våre kulturhistoriske samlinger, slik at de er bedre tilrettelagt for bruk i forskning, utdanning og formidling
- bevare samlingene i velegnede og sikre magasiner og arbeidsarealer
- nominere flere av våre unike samlinger til aktuelle kulturarvlistene
- aktivt bruke samlingene og eget samlingsarbeid i forsknings- og utviklingsprosjekter

FORSKNING

Universitetsbiblioteket er en aktiv bidragsyter til de vitenskapelige ansattes arbeid. Med vår tverrfaglige kompetanse utvikler vi tjenester og tilbyr rådgiving som støtter opp under forskningsprosessen og forskeres karriereutvikling. Universitetsbiblioteket tilbyr infrastrukturer og tjenester slik at forskningsdata og forskningsresultater gjøres åpent tilgjengelige på en ansvarlig måte, og kommer hele samfunnet til gode.

Universitetsbiblioteket har spesialistkompetanse innen områder som informasjonsgjenfinning, metadata, systematiske søk til kunnskapsoppsummeringer, publiseringsanalyser, forskningsdatahåndtering og åpen tilgang til forskningsresultater. Universitetsbibliotekets ansatte utfører forsknings- og utviklingsarbeid som er relevant for Universitetsbibliotekets virksomhet og utvikling.

Våre kulturhistoriske samlinger har et stort potensial for forskning på tvers av disiplinene. Forvaltning av språksamlingene og videreutvikling av språkinfrastruktur er et unikt bidrag til utvikling av norsk som et samfunnsbærende språk.

Visjon

Universitetsbiblioteket skal være en aktiv bidragsyter til de vitenskapelige ansattes arbeid. Vi skal gi fremtidsrettede, fagnære og bærekraftige tjenester for forskning på høyt internasjonalt nivå

Vi skal

- tilby tjenester og kompetanse som støtter forskernes karriereutvikling og deres behov gjennom hele forskningsprosessen
- styrke arbeidet med åpen vitenskap og videreutvikle tjenester for å sikre åpen tilgang til forskningsresultater og sikre ansvarlig deling og gjenbruk av forskningsdata, samtidig som forskernes rettigheter ivaretas
- bidra til å utvikle relevante forskningsinfrastrukturer og styrke samarbeidet om disse nasjonalt og internasjonalt

- sørge for sikker teknisk drift av, og effektiv brukerstøtte for, våre digitale forskningstjenester
- utvikle og drifte tilpassede tjenester og infrastrukturer for norsk språk, spesielt fagspråk, leksikografi og navnegransking
- være en innbydende tverrfaglig møteplass for kunnskapsdeling ved å tilrettelegge for samhandling og utforskning av nye digitale verktøy og metoder i dialog med fagmiljøene
- utnytte mulighetene for eksterntfinansierte forskningsprosjekter basert på de kulturhistoriske samlingene

Digital lab ved Universitetsbiblioteket tilbyr forskningsstøtte innen digitale verktøy og metoder, i hovedsak med fokus på tverrfaglige aktiviteter. I kursporteføljen finnes blant annet kurs i Software Carpentry, som er et undervisningskonsept i programmering målrettet for behov i forskningsprosjekter.

UTDANNING

Gjennom undervisning og veiledning ruster vi studentene til å gjøre reflekterte og kritiske vurderinger i valg av kunnskapskilder og etisk bruk av disse. Universitetsbiblioteket bidrar aktivt til å bygge opp studentenes forståelse, kompetanse og livslange ferdigheter i deres møte med et komplekst kunnskapsunivers.

Universitetsbiblioteket arbeider kontinuerlig med å tilrettelegge bibliotekarealene for variert studieaktivitet, utforskning, kreativitet og dialog. Universitetsbiblioteket er en inkluderende og levende faglig og sosial arena for mangfoldet av studenter ved UiB. Vi er med på å ivareta studentenes velferd og trivsel, samt styrke deres tilhørighet og det faglige fellesskapet.

Visjon

Universitetsbiblioteket skal, i kraft av sine rikholdige samlinger, brede faglige kompetanse og attraktive læringsarealer, være en aktiv bidragsyter i utdanningen av dyktige kandidater som skal forme morgendagens samfunn.

Vi skal

- tilrettelegge for at studentene kan ta i bruk hele bredden av våre samlinger i sin utdanning
- tilby undervisning og veiledning innen systematisk søking i vitenskapelige kilder, kildekritikk og redelighet i akademisk skrivearbeid
- tilby studenter tilgang til, og undervisning i, effektive og kvalitetssikrede verktøy for informasjonsgjenfinning
- bidra til universitetets utdanningstilbud i samarbeid med fakultetene
- tilrettelegge for åpne, inkluderende og attraktive bibliotekarealer som fremmer studentenes læring, faglige fellesskap, trivsel og tilhørighet
- tilby flere studenter arbeidslivspraksis innen arkiv og bibliotek
- bidra til livslang læring gjennom å tilgjengeliggjøre og formidle våre samlinger for et bredt publikum

Portrett av Anna Aslaksdatter Gaup og Anna Johnsdatter (Jonsdatter) Somby. 1882.

Fotograf: Sophus Tromholt.

Sophus Tromholts samling, Billedsamlingen.

Høsten 1882 dro den aspirerende nordlysforskeren Sophus Tromholt (1851-1896) til Kautokeino for å undersøke nordlysets høyde gjennom fotografi. Han kom hjem til Bergen med en serie fotografier som han tok under oppholdet i Finnmark: landskaper, dokumentasjon av forskningsstasjonen, men først og fremst bilder av den nordlige urbefolkningen og deres liv.

Siden 2013 har samlingen vært anerkjent gjennom en plass på UNESCOs Memory of the World-liste. På dette fotografiet ser vi Anna Aslaksdatter Gaup og Anna Johnsdatter Somby. Fotografiet er en del av en serie portretter av den samiske befolkningen bosatt i og rundt Kautokeino. Fotografiet skiller seg ut både med hensyn til den unike bildekvaliteten, som viser at Tromholt var en teknisk dyktig fotograf, og som et usedvanlig portrett av to personer med urfolksbakgrunn, der Tromholt formidler en sensitivitet for enkeltmennesket som mange vil si er utypisk for en tid preget av kolonialisme og raseideologi.

FORMIDLING

Universitetsbibliotekets samlinger og utstillinger er sentrale forvaltningsoppgaver for UiB. Vi formidler vitenskapelige og kulturhistoriske samlinger som tjener forskersamfunnet, studenter og allmenheten, lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Gjennom digital formidling når vi ut til et bredt publikum. Vi har et særlig ansvar for å formidle kulturarven som vi forvalter. Vi formidler forskningsbasert kunnskap gjennom utstillinger, foredrag, samtaler, publikasjoner og bidrag i ulike medier. Byens kulturaktører er viktige samarbeidspartnere i vårt bidrag til å styrke Bergen som kunnskapsby.

Bibliotekarealene brukes aktivt som formidlingsarenaer som gjenspeiler UiBs faglige bredde. Gjennom ulike arrangementer inviterer vi UiBs forskere til å belyse samfunnsaktuelle problemstillinger og bidra til et kunnskapsbasert ordskifte.

Visjon

Universitetsbiblioteket skal være en synlig og innovativ arena for UiBs forskningsbaserte formidling og samfunnsdialog. Vi skal være nyskapende i fysisk og digital formidling av våre kulturhistoriske samlinger for å opplyse et stort og bredt publikum.

Vi skal

- være en fremtredende arena for synliggjøring av UiBs forskning og aktiviteter, gjennom utstillinger, foredrag og andre arrangementer
- samarbeide med UiBs fagmiljøer og byens kulturaktører for å synliggjøre og utvikle kunnskapsbyen Bergen og regionen som et internasjonalt kulturtyngdepunkt
- formidle og synliggjøre de samlinger og virksomhetsområder der Universitetsbiblioteket har et særlig nasjonalt eller internasjonalt ansvar
- være en sentral formidler av UiBs kulturhistoriske samlinger gjennom digitale plattformer som legger til rette for kunnskapsbasert læring og forskning
- være et nyskapende kunnskapsmiljø for formidling av kultur- og forskningshistoriske samlinger i sektoren for arkiv, bibliotek og museum
- bidra til å formidle UiBs forskning gjennom å legge til rette for åpen tilgang til forskningsresultater og ansvarlig deling av forskningsdata

Barn av regnbuen, 1975.
Else Hagen (1914–2010).
Relieffet er utført i kopper
og emalje og henger på
Bibliotek for humaniora.

FOTOKREDITERING

Jo Hjelle: forside og s. 8 nederst. Nils Kristian Eikeland: s. 5. Svein-Arne Selvik: s. 2, 8 øverst, 11 og 12 øverst. Eivind Senneset: s. 12 nederst. Sophus Tromholt: s. 14–15. Rune Johansen/ Bergensavisen: s. 16 øverst. Caroline Armitage: s. 16 nederst. Thomas Vindal Rundhovde: s. 18.

ORGANISASJON

Hos Universitetsbiblioteket settes mennesket i sentrum; både ansatte, studenter og allmennheten. For Universitetsbiblioteket er det viktig å være en inkluderende og mangfoldig arbeidsplass, der alle skal kunne finne seg til rette og utvikle seg. Nasjonalt og internasjonalt skal Universitetsbiblioteket kjennetegnes som en faglig dyktig samarbeidspartner. Universitetsbiblioteket skal være en pådriver for utvikling av systemer og infrastrukturer som underbygger våre tjenester.

Det brede og varierte arbeidet ved Universitetsbiblioteket forankres i et felles mål om å skape gode bibliotekjtjenester. For å møte nye og endrede behov, videreutvikler og fornyer vi kontinuerlig vår kompetanse, våre tjenester, samlinger og systemer. Vi utforsker kunstig intelligens og annen teknologisk utvikling med et kritisk blikk i videreutvikling av våre tjenester.

Visjon

Universitetsbiblioteket skal videreutvikles som en synlig, nyskapende og brukerorientert organisasjon med et åpent, trygt og stimulerende arbeidsmiljø.

Vi skal

- være en attraktiv og mangfoldig arbeidsplass som tilrettelegger for karriere- og kompetanseutvikling, samt forsknings- og utviklingsarbeid
- bygge et godt, tillitsbasert arbeidsfellesskap, hvor vi utfordrer hverandre faglig og blir stimulert til erfaringsutveksling på tvers av organisasjonen
- kontinuerlig styrke vår kompetanse for å videreutvikle bibliotekjtjenester av høy kvalitet
- forenkle, fornye og forbedre våre arbeidsprosesser og tjenester i tråd med aktuelle behov
- utforske og ta i bruk ny teknologi for å kunne tilby mer effektive og tilgjengelige tjenester
- være en drivende part i samarbeidet med andre i universitets- og høgskolesektoren, offentlig forvaltning og kulturinstitusjoner nasjonalt og internasjonalt

uib.no

Universitetet i Bergen / Postboks 7800, 5020 Bergen
post@uib.no / 55 58 00 00